

A magyar adórendszer szerkezete és hatékonysága - összegzés

A tanulmány kiindulópontja egyfelől az adórendszer társadalmi költségeinek csökkentése, másfelől az igazságos elosztás. A társadalmi költségeket az adminisztratív terhek, illetve az adórendszer torzító hatásainak a mérséklésével lehet csökkenteni. Maga a szabályozásváltozás is jelentős alkalmazkodási és hitelességi költségekkel jár, ezért csak akkor indokolt, ha a várt hozam magasabb, mint a változából adódó társadalmi költségek.

A jelenlegi rendszerben a munkát terhelő adók átalakításának volna a legnagyobb hozama: az ösztönzők javítása nyomán bővíthetne a foglalkoztatás. A munkaerő iránti keresletet ösztönöznék a bérterhek szelektív (a képzetlen munkaerőt jobban érintő) csökkentése és a különböző foglalkoztatási jogviszonyok adóztatásának közelítése.

A termelést és a beruházást érintő adók, különösen a társasági nyereségadó és a helyi iparüzési adó esetében nincs elegendő empirikus információ az optimális adószint kialakításához. A meglévő adatok alapján nem látszik égetőnek az átalakítás igénye.

A fogyasztási adók esetében sem látható jelentős ok az átalakításra. Itt legfeljebb a kedvezményes kulcs körének vagy mértékének csökkentését lehet megfontolni, ehhez azonban előbb fel kellene mérni, hogy a meglévő kedvezmény milyen hatással van a fogyasztásra, és ez mennyiben segíti egyes externális hatások korrekcióját.

A teljes adórendszerre igaz ugyanakkor, hogy a sok adónem és a számos kivétel jelentősen megnöveli a kormányzat és az adóalanyok adminisztrációs kiadásait. Minden területen javasolt ezért az adónemeket összevonni és szélesíteni az adóalapot a kivételek, mentességek és kedvezmények radikális csökkentésén keresztül.

Az igazságosság (az arányos terhelés) egyrészt a teljes adórendszer progresszivitásának fenntartását, másrészt az adóelkerülés visszaszorítását igényli.

Az egységes vagyoadó esetleges bevezetésének mérlegelésénél figyelembe kell venni, hogy ez az adónem önmagában nem alkalmas sem a progresszivitás növelésére, sem az adóztatlan jövedelmek célzott elérésére. Ennek oka az, hogy a rendszerváltás turbulens időszaka jelentősen és sok tekintetben esetleges módon rendezte át a lakásvagyon eloszlását, így az nem követi az érett gazdaságokban megfigyelhető (az életciklus-jövedelmekhez igazodó) eloszlást. Bevezetése mellett így elsősorban az szólhat, hogy produktív felhasználás felé terelheti a megtakarításokat, illetve az egységesítés csökkentheti az adminisztrációs terheket (különösen, ha olcsóbb beszédni, illetve nehezebb elkerülni, mint más adónemeket).

A magas adókulcsokhoz képest a tényleges terhelést mérő implicit adókulcsok szintje közepes: ezt részben a kedvezmények és kivételek, részben azonban az adóelkerülés magyarázza. Az adózási fegyelmet lehet, és érdemes is növelni, de nem tűnik sem reálisnak, sem célszerűnek a relatíve magas kulcsoknak megfelelő mértékű adóbevétel elérését kizárólag az ellenőrzés szigorításával megkísérelni. Ez vagy nagyon költséges lenne, vagy a várttal ellentétes eredménnyel - a fekete gazdaság bővülésével, illetve tőkekiáramlással járhatna. Az egyszerűsítés az ellenőrzés költségeit is csökkentené, míg a kiválasztási rendszerek finomítása és az ellenőrző hatóság belső motivációs rendszerének fejlesztése további eredményeket hozhat.